

Kaustby kyrkas långa väg till en egen församling

En lång väg till en egen kyrka

Under medeltiden hörde Kaustbyborna till Karleby församling, och vägen till kyrkan var över 50 kilometer lång. Redan på 1600-talet gjordes ett första försök att bygga en kyrka i Kaustby, men projektet avbröts eftersom bygglov saknades. Byggplatsen blev Kappelinkangas, där kyrkans grund ännu var synlig på 1700-talet.

Vid slutet av 1700-talet hade Kaustby vuxit till en by med närmare 800 invånare, och behovet av en egen kyrka var uppenbart. Projektet mötte dock kraftigt motstånd både från Karleby och Vetil.

Kungen beviljade bygglovet

Som en sista utväg reste hemmansägarna Matti Matinpoika Kuorikoski och Erkki Matinpoika "Parta-Kettu" Kettu till Stockholm för att be kung Gustav III om tillstånd att bygga kyrkan. De överlämnade en spinnrock från Kaustby som gåva till kungafamiljen och tillverkade under väntetiden trähästar åt kungens barn.

Den 12 september 1776 undertecknade kungen bygglovet för kyrkan. Drottning Sofia Magdalena skänkte en ljuskrona till kyrkan, och den hänger fortfarande i koret. Under samma resa beställdes också tre kyrkklockor, varav den minsta betalades av Parta-Kettu.

Den första kyrkan år 1777

Den första kyrkan uppfördes år 1777 under ledning av Matti Kuorikoski. Den var lägre än den nuvarande kyrkan men hade nästan samma grundyta. Året därpå färdigställdes den ståtliga klockstapeln i renässansstil, som har bevarats i nästan ursprungligt skick. Under flera århundraden användes stapeln också som bårhus. Kaustby fick sin första präst år 1778, och församlingens verksamhet inleddes året därpå.

Kyrkan smyckades under generationer

Församlingen skaffade ljuskronor, lampetter och annan inredning till kyrkan. År 1794 målade konstnären Immanuel Alm från Vasa en tredelad altartavla, som fortfarande är kyrkans mest värdefulla ursprungliga konstverk. Senare tillkom även sidotavlor och den berömda "helvetestavlan", som senare flyttades bort eftersom församlingsborna ansåg att den skrämde människor. År 1832 färdigställdes kyrkans fattiggubbe, vars insamlingsbössa användes för att samla in hjälp till de fattiga.

En ny kyrka på den gamla platsen

Åren 1859–1860 byggdes kyrkan om grundligt under ledning av kyrkobyggaren Jaakko Heikinpoika Rauma. Byggnaden höjdes, fönstren förstorades och en stor del av konstruktionen förnyades. Arbetet har därför i praktiken betraktats som uppförandet av en helt ny kyrka.

Kyrkan har restaurerats flera gånger även under 1900- och 2000-talen. Betydande renoveringar genomfördes 1969–1970 och 2006, då kyrkans ursprungliga färgsättning och dekorationer åter togs fram. Åren 2012–2014 fick kyrkan ett nytt spåntak.

Bild: Veli-Pekka Harju.

Kaustby kyrka invändigt. Bild: Veli-Pekka Harju.

Generationernas kyrka vårdas omsorgsfullt. Bild: Veli-Pekka Harju.

En ung församling

Trots att den första kyrkan stod färdig redan år 1777 blev Kaustby en självständig församling först år 1866 genom beslut av senaten. Den nuvarande kyrkan rymmer omkring 550 personer och är fortfarande en av Kaustbys viktigaste historiska byggnader samt ett betydelsefullt monument över den lokala kyrkobyggnadskonsten.